

EMLÉKEZTETŐ
a Költségvetési Intézmények Munkaügyi Érdekegyeztető Tanácsa
1989.november 6-i előkészítő üléséről

Az ülést vezette: Jendrolovics Pál elnökhelyettes
Az ülésen részt vettek: a mellékelt lista szerint
(a lista az ülésen szétosztásra került)

Napirend:

1. A Költségvetési Intézmények Munkaügyi Érdekegyeztető Tanácsának a megalakulása
Előadó: Jendrolovics Pál elnökhelyettes
2. Tájékoztató és konzultáció a költségvetési ágazatok 1990-es bérméchanizmusával kapcsolatos kormányzati elképzelésekről
Előadó: dr. Kunos Péter államtitkár

A javasolt napirend elfogadása kapcsán a résztvevők kifogásolták, hogy a vitaanyagokat csak késve kapták meg, így a szervezeteknek nem volt lehetőségük azokat demokratikus módon megvitatni. A Független Szakszervezetek Demokratikus Ligájának képviselője ezzel kapcsolatban a 2.sz. mellékletben szereplő észrevételük jegyzőkönyvbe történő felvételét kérte.

A résztvevők végül a következő kompromisszumos javaslatot fogadták el:

- az ülés ne hozzon döntést a KIMÉT megalakulásáról, konzultációs jelleggel azonban vitassa meg a létrehozással összefüggő kérdéseket;
- a KIMÉT megalakítása céljából a szervezetek képviselői november 17-én 9 órai kezdettel - a szükséges felhatalmazások birtokában - ismét üljenek össze.

A szakszervezetek részéről javaslatként felmerült az MTA esetleges meghívása.

Az 1. napirendi pont vitája

A KIMÉT illetékességével kapcsolatban mindkét szakszervezeti csoportnak az volt az álláspontja, hogy a jelenlegi helyzetben - legalábbis addig, amíg egy általános gazdasági egyeztető fórum nem létezik - nem elegendő, ha a tanács csak a szűken vett munkaügyi kérdésekkel foglalkozik, - ahogyan ez az ÁBMH által összeállított javaslatban szerepelt ^illetékességébe a szélesen értelmezett élet- és munkakörülményeknek, a teljes intézményi gazdálkodásnak kell tartoznia. A FSZDL képviselője külön hangsúlyozta a szerepkör rugalmas megfogalmazásának szükségességét annak érdekében, hogy az igazodhasson majd a tényleges igényekhez, azaz bármilyen téma szerepelhessen a napirenden, amelyre a feleknek felhatalmazása van.

Az önkormányzatok képviselői ezzel szemben azt javasolták, hogy a tanács kezdje meg a munkáját a szűkebb illetékesség szerint azzal a fenntartással, hogy azt a későbbiekben a teljes elosztásra ki kell terjeszteni. Ennek a "minimálprogramnak" az elfogadása biztosítaná a tanács rövid időn belüli megalakulását és ezzel testületi konzultációs jogát. A kamarai szervezetek a "minimál program" előzőek szerinti elfogadását támogatták.

A vita alapján a kormány részéről felkérték a szakszervezeti tömörüléseket, hogy újra tekintsék át álláspontjukat és vizsgálják meg a "minimál programhoz" való csatlakozásuk lehetőségét. Az ágazati szakszervezeti tömörülés részéről jelezték, hogy a "minimál program" elfogadásának csak akkor lehet esélye, ha a kormány egyidejűleg garanciát nyújt a "maximum program" mielőbbi megvalósítására is.

Az FSZDL képviselője javasolta, hogy az általános gazdasági egyeztető fórumról készített előterjesztéshez - amely decemberben kerül az MT napirendjére - a tanács csatolhassa az ész-

revételeit. A kormány képviselője Ígéretet tett arra, hogy - a KIMÉT formális megalakulásától függetlenül is - ebben a körben lehetőség lesz a benyújtandó MT előterjesztés testületi megvitatására illetve véleményezésére.

A KIMÉT szervezeti felépítésével, az előterjesztett javaslatban szereplő négy tárgyalócsoporttal kapcsolatban heves vita alakult ki, és nem sikerült konszenzust elérni.

Az ágazati szakszervezeti tömörülés álláspontja szerint a tanács felépítése, illetve a döntéshozatal csak kétpólusú lehet, számukra csak a munkáltatói- munkavállalói tagozódás fogadható el, egy-egy szavazati joggal. Legyen viszont a szervezet és a döntéshozatal annyiban nyitott, hogy a kamarák és önkormányzatok rendelkezzenek tanácskozási joggal, illetve szavazás esetén - a témától függően - csatlakozhassanak valamelyik pólushoz.

A FSZDL képviselője hangsúlyozta, hogy számukra is a kétpólusú modell tűnik életképesnek és ebben egyértelműen az állam a munkáltató. Ugyanakkor nehéz központilag, spekulatív módon létrehozni egy szervezetet, amelynek a gyakorlatban a feltételei még nem igazán érettek. Ezért a maximális nyitottságra kell törekedni, hogy az önkormányzatok és kamarák is megtalálják idővel a helyüket, így elképzelhető például, hogy majd az önkormányzatok is önállóak legyenek.

A tanácsi önkormányzatok képviselői jelezték, hogy számukra a kétpólusú szervezeti felépítés elfogadhatatlan, az önkormányzatok olyan új minőséget képviselnek, amelynek önálló tagozatként meg kell jelennie. Korlátozott jogkörű szereplőként, vagy egy munkáltatói csoport tagjaként nem kívánnak a tanácsban részt venni. A társadalombiztosítás képviselői úgy foglaltak állást, hogy tudomásul veszik helyzetüket érintően a tanács döntését.

A kamarák képviselői is határozottan szembehelyezkedtek a kétpólusú struktúrával. Rámutattak, hogy az intézmények képviselőinek a hiánya légüres teret hoz létre a két pólus között, részvételük nélkül a teljes gazdálkodásra kiterjesztett szerepkör nem működtethető. Kompromisszumos javaslatként felvetették, hogy az első három döntésre kerülő téma után önként kivonulnak a tanácsból, amennyiben részvételük indokoltsága a gyakorlatban megkérdőjeleződik. Nem teljes jogú tagként a tanácsban nem kívánnak részt venni.

A vita az álláspontok közeledése nélkül zárult le.

A 2. napirendi pont vitája

Dr. Kunos Péter pénzügyminisztériumi államtitkár bevezetőjében elmondta, hogy a költségvetési irányelvek november 16-án, a végleges javaslat pedig december 18-án kerül az Országgyűlés elé, így a vitában elhangzottakat még tudják a Kormányhoz továbbítani.

A költségvetés helyzetével kapcsolatban többek között elmondta, hogy a fizetési mérleg rendkívül nagy hiánya miatt 1990-re "krízis" költségvetési javaslat készül, amely sok vállalt kötelezettséget nem tud teljesíteni. A költségvetési hiányt 15 md Ft-ra tervezték. A kiadások csökkentése érdekében a támogatások és a felhalmozás visszafogását irányozták elő. A bevételek növelésével ellentétesen hat a VÁNYA és az SZJA csökkentésére tett javaslat. (Más kérdés, hogy ezzel a vállalkozók még így is elégedetlenek.)

A költségvetési beralakulásról az írásos tájékoztató kiegészítéseként elmondta, hogy 1989-ben 10 md Ft bérpolitikai intézkedésre került sor, amelynek a fele áthúzódik 1990-re. A költségvetési beralap 1988-ban 100 md Ft volt, 1989-re 119 md Ft a várható összege. 1990-re az 1989-es intézkedések áthúzódó hatásával, a 8 md Ft bérpolitikai intézkedésre előirányzott összeggel és a 16%-os automatizmussal a költségvetési összes beralap eléri a 143 md Ft-ot, azaz 1988-ról 1990-re több mint 40%-kal növekszik. A 16%-os automatizmus finanszírozására azonban a nem kiemelt területeken nincs központi forrás.

A Pénzügyminisztérium tájékoztatóját az 1990. évi bérpolitikai elképzelésekről a résztvevők éles kritikával fogadták.

Kifogásolták, hogy az idő rövidege miatt érdemi észrevételezésre és módosításra tulajdonképpen már nincs lehetőség.

A szakszervezetek, a kamarák és az önkormányzatok is elsősorban a javaslatnak azt a koncepcióját támadták, hogy a 16%-os bérautomatizmus fedezetét nem minden terület kapja meg a költségvetéstől. A Közalkalmazottak Szakszervezetének képviselője ezt úgy értékelte, hogy a nem kiemelt területeken tulajdonképpen nincs béremelési javaslat. Azt is megfogalmazták a résztvevők, hogy a béremelések tájékoztató szerinti tagolása csak elködösíti a tényleges helyzetet, miszerint nincs szó igazi automatizmusról, legfeljebb bérpolitikai intézkedésekről. Tarthatatlannak minősítették a dologi kiadások átcsoportosítására való hivatkozást, különösen olyan körülmények között, amikor nincs dologi automatizmus. A kamarák az egész költségvetési érdekeltségi rendszer illetve intézményi gazdálkodás általános áttekintését és korszerűsítését javasolták. Igényként fogalmazódott meg a sokkal szélesebb körű adatszolgáltatás szükségessége a javaslatok jobb áttekinthetősége, értékelhetősége érdekében (pl. dologi kiadások, bértömeg, létszám, részletesebb ágazati- szakmai tagolás stb.)

Az államtitkár válaszában többek között elmondta, hogy a tájékoztatás azért késett, mert nem volt rá megfelelő fórum. A javaslatok módosítására van még elvileg lehetőség> de ez csak más, szintén kielezett költségvetési tételek rovására történhetne. Ugyanakkor a PM nyitott minden olyan javaslat mérlegelésére, amelyek a források bővítését tennék lehetővé. A PM a résztvevők által kért, részletesebb adatokat nem tudja megadni, javasolta, hogy ilyen igénnyel az ÁBMH-hoz kell fordulni.

Budapest, 1989. november 13.

Készítette: Horváthné Batár Emese